

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ
КАФЕДРА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ ТА КУРОРТНОЇ СПРАВИ

МЕЛЬНИК Н.В.

ТУРИСТИЧНЕ КРАЇНОЗНАВСТВО

ПРАКТИКУМ

для здобувачів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»
ОПП «Міжнародний готельний бізнес»

Івано-Франківськ, 2024

УДК 908:338.483(076.5)(072)

Туристичне країнознавство. Практикум: Методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи з ОК «Туристичне країнознавство» для здобувачів вищої освіти за спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа», ОПП «Міжнародний готельний бізнес» / Укладач: Н.В. Мельник. Івано-Франківськ : Територія друку. 2024. 56 с.

Рецензенти:

Єрко І.В. – к.геогр.н., доцент, доцент кафедри туризму та готельного господарства Волинського національного університету імені Лесі Українки

Сливка Р.Р. – к.геогр.н., доцент, доцент кафедри географії та природознавства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

*Схвалено на засіданні кафедри готельно-ресторанної та курортної справи
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(протокол №4 від 15 жовтня 2024 р.)*

*Рекомендовано до друку методичною комісією
факультету туризму Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*

*Затверджено до друку Веною радою
факультету туризму Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(протокол №3 від 13 листопада 2024 р.)*

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Опис освітнього компоненту.....	6
Анотований перелік тем до освітнього компоненту.....	7
Структура освітнього компоненту	10
Тематика практичних занять.....	11
Тематика самостійної роботи здобувачів.....	25
Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.....	25
Список рекомендованих джерел.....	30
Типові плани туристично-географічних характеристик.....	33
Перелік обов'язкової туристично-географічної номенклатури	48

ПЕРЕДМОВА

Даний освітній компонент є нормативним курсом у ОПП «Міжнародний готельний бізнес» підготовки фахівців зі спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа». Він займає свою нішу в циклі дисциплін професійної підготовки. Актуальність вивчення освітнього компоненту продиктована необхідністю формування та засвоєння знань і навичок, необхідних для ефективної роботи у глобальній індустрії гостинності. Тому ознайомлення з туристично-рекреаційним потенціалом регіонів світу та окремих держав, напрямленістю туристичних потоків, сучасних трендів розвитку туристично-рекреаційного комплексу є важливою складовою підготовки фахівців і відповідає сучасним запитам і тенденціям розвитку галузі, а також допомагає адаптувати стратегії готельного бізнесу до сучасних потреб ринку. ОК «Туристичне країнознавство» сприяє формуванню комплексних знань, необхідних для успішної кар'єри у міжнародному готельному бізнесі, що працює в умовах постійної глобалізації та культурного розмаїття.

Мета курсу – забезпечення належного рівня підготовки майбутніх спеціалістів знаннями про специфіку, принципи та закономірності розвитку країн світу, про особливості їх природно-рекреаційного, історико-культурного та економічного потенціалу; формування у здобувачів фахового світогляд й базового рівня знань щодо геопросторових аспектів організації і функціонування туристично-рекреаційного комплексу в контексті його ринково-економічної модернізації й глобалізаційного входження в світову індустрію туризму.

Завдання освітнього компоненту полягає у:

- вивченні теоретичних основ туристичного країнознавства, його понятійно-термінологічного апарату;
- аналізі умов та чинників формування туристичних регіонів світу;
- розумінні принципів туристичного районування світу та застосування регіонального підходу до туристичної оцінки країн і регіонів світу;
- виявленні регіональних особливостей потенційних запасів та використання рекреаційних ресурсів і відповідну спеціалізацію туристичних регіонів;
- вивченні існуючих схем туристично-рекреаційного районування світу;
- засвоєння структури та методики проведення комплексної туристичної характеристики країни;

- виявленні основних проблем та перспектив розвитку туристичної індустрії в межах регіонів та країн світу.

Відповідно до освітньої програми, вивчення освітнього компонента сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей та програмових результатів навчання:

ЗК 09.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 10. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 08. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання готельних та ресторанних послуг для різних сегментів споживачів

РН 02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії готельної та ресторанної справи, організації обслуговування споживачів та діяльності суб'єктів ринку готельних та ресторанних послуг, а також суміжних наук.

РН 04. Аналізувати сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності та рекреаційного господарства.

РН 11. Застосовувати сучасні інформаційні технології для організації роботи закладів готельного та ресторанного господарства.

РН 18. Презентувати власні проекти і розробки, аргументувати свої пропозиції щодо розвитку бізнесу.

РН 22. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування Показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6 Загальна кількість годин – 180 Кількість модулів – 2	Рік підготовки	
	1	1
	Семестр	
	2	2
Кількість годин	Лекції	
	32	10
	Практичні заняття	
	48	10
	Самостійна робота	
	100	160
Вид підсумкового контролю: іспит	Форма підсумкового контролю	
	письмова	дистанційна за допомогою засобів ІТ

АНОТОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ ДО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Змістовий модуль 1. Теорія та методологія туристичного країнознавства

Тема 1. Туристичне країнознавство як навчальна дисципліна

Об'єкт, предмет, завдання, функції туристичного країнознавства. Міждисциплінарний характер туристичного країнознавства. Методи країнознавчих досліджень. Основні етапи розвитку країнознавчих досліджень. Термінологічний апарат туристичного країнознавства.

Література: 2-5, 8

Тема 2. Концептуальні основи та сучасні теорії країнознавства

Принципи та закономірності в туристичному країнознавстві. Теорії та концепції держав.

Література: 2-5, 8

Тема 3. Політична карта світу як основа країнознавчих знань

Зміст поняття. Етапи формування політичної карти світу. Поняття ФГП, ПГП, ЕГП. Співвідношення понять «територія», «країна», «держава». Кордони держав та їхні функції. Столиці у туристичному країнознавстві. Типологія країн світу. Міжнародні організації.

Література: 2-5, 8-9

Тема 4. Теоретичні основи туристичного регіоназнавства

Принципи та критерії регіоналізації та районування. Поняття регіон. Основні підходи до визначення регіонів. Туристична регіоналізація за ЮНВТО. Міжнародні туристичні потоки. Чинники, що впливають на формування та географічну спрямованість міжнародних туристичних потоків. Поняття про держави-експортери і держави-імпортери в міжнародному туризмі.

Література: 2-5, 8-9

Тема 5. Характеристика країни як туристичної дестинації

Зміст понять «туристична дестинація», «туристичний імідж країни». Чинники розвитку туризму. Значення туристично-рекреаційного потенціалу у формуванні туристичної дестинації. Туристична інфраструктура країни. Туристичні формальності. Поняття «овертуризму» та «андертуризму». План та алгоритм характеристики країни як туристичної дестинації.

Література: 2-5, 8-9, 12

Змістовий модуль 2. Туристичні регіони та країни світу

Тема 6. Європейський туристичний регіон

Загальна характеристика туристичного регіону як одного з лідерів світового туризму. Туристично-рекреаційний потенціал Європи. Поділ на туристичні субрегіони. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства Європи. Лімітуючі чинники розвитку туризму регіону. Ключові держави для вивчення: Франція, Італія, Іспанія, Великобританія, Німеччина.

Література: 1-5, 7-9, 10, 13-15, 17

Тема 7. Азійсько-Тихоокеанський туристичний регіон

Загальна характеристика туристичного регіону як одного з найбільш динамічних туристичних регіонів світу. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства Азійсько-Тихоокеанського регіону. Лімітуючі чинники розвитку туризму регіону. Ключові держави для вивчення: Китай, Японія, Австралія, Таїланд, Нова Зеландія.

Література: 2-9, 22-25

Тема 8. Південно-Азійський туристичний регіон

Загальна характеристика туристичного регіону. Туристичний феномен регіону. Туристично-рекреаційний потенціал регіону. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку туризму регіону. Ключові держави для вивчення: Індія, Шрі-Ланка, Мальдівська Республіка.

Література: 2-9, 22-25

Тема 9. Близькосхідний туристичний регіон

Загальна характеристика туристичного регіону. Туристично-рекреаційний потенціал регіону. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку туризму регіону. Ключові держави для вивчення: ОАЕ, Ізраїль, Єгипет.

Література: 2-5, 7-9, 22-25

Тема 10. Американський туристичний регіон

Загальна характеристика туристичного регіону. Туристично-рекреаційний потенціал. Передумови та чинники розвитку туризму. Туристичні центри. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку туризму. Ключові держави для вивчення: США, Канада, Мексика, Бразилія, країни Карибського басейну.

Література: 2-5, 7-9, 11, 18, 22-26

Тема 11. Африканський туристичний регіон

Загальна характеристика туристичного регіону. Туристично-рекреаційний потенціал. Передумови та чинники розвитку туризму в регіоні. Туристичні центри. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку туризму регіону. Ключові держави для вивчення: ПАР, Марокко, Туніс, Танзанія, Кенія.

Література: 2-5, 7-9, 16, 22-26

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	всього	у тому числі			всього	у тому числі		
		лекції	практичні	самостійна робота		лекції	практичні	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Теорія та методологія туристичного країнознавства								
Тема 1. Туристичне країнознавство як навчальна дисципліна	12	2	2	8	14			14
Тема 2. Концептуальні основи та сучасні теорії країнознавства	12	2	2	8	14			14
Тема 3. Політична карта світу як основа країнознавчих знань	18	4	6	8	18	2	2	14
Тема 4. Теоретичні основи туристичного регіоназнавства	12	2	2	8	16	2		14
Тема 5. Характеристика країни як туристичної дестинації	14	2	4	8	16		2	14
Разом за модулем 1	68	12	16	40	78	4	4	70
Змістовий модуль 2. Туристичні регіони та країни світу								
Тема 6. Європейський туристичний регіон	22	6	6	10	17	2		15
Тема 7. Азійсько-Тихоокеанський туристичний регіон	20	4	6	10	17	2		15
Тема 8. Південно-Азійський туристичний регіон	16	2	4	10	17		2	15
Тема 9. Близькосхідний туристичний регіон	18	2	6	10	17		2	15
Тема 10. Американський туристичний регіон	20	4	6	10	17	2		15
Тема 11. Африканський туристичний регіон	16	2	4	10	17		2	15
Разом за модулем 2	112	20	32	60	102	6	6	90
Всього за семестр	180	32	48	60	180	10	10	160

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1

Тема. Туристичне країнознавство як навчальна дисципліна

Питання для дискусії

1. Об'єкт і предмет туристичного країнознавства.
2. Завдання туристичного країнознавства.
3. Методи країнознавчих досліджень
4. Основні етапи розвитку країнознавчих досліджень.

Завдання 1. Доповніть методологічний інструментарій туристичного країнознавства, розглянутий на лекції, аналітичним, хронологічним, культурологічним методами. З'ясуйте їхню сутність.

Завдання 2. Категорії туристичного країнознавства (расові та етнічні відмінності, релігійна строкатість, мовне різноманіття).

Завдання 3. SWOT-аналіз як інструмент дослідження в туристичному країнознавстві.

Завдання 4. Прикладні методи країнознавчих досліджень: інформаційний скринінг, статистичний аналіз, контент-аналіз, Google Trends.

Література: 2-5, 8-9

Практичне заняття 2

Тема. Концептуальні основи та сучасні теорії країнознавства

Питання для дискусії

1. Термінологічний апарат туристичного країнознавства.
2. Закономірності і принципи країнознавства.
3. Теорії та концепції держав.

Завдання 1. У вигляді таблиці представте функції туристичного країнознавства.

Завдання 2. Підготуйте доповідь/есе на тему: «Цивілізаційний підхід у туристичному країнознавстві».

Завдання 3. Прослідкуйте історичні етапи розвитку країнознавчих знань.

- Стихійно-описовий період
- Період формування основ класичного країнознавства (XVII – перша половина XIX ст.)
- Період «університетського країнознавства»
- Антропо-географічна країнознавча школа
- Французька школа країнознавства
- Формування українського «національного країнознавства», основні здобутки вітчизняних науковців

Література: 2-5, 8-9

Практичне заняття 3-4

Тема. Політична карта світу як основа країнознавчих знань

Питання для дискусії

1. Географічне положення країни. Види ГП.
2. Сусідське положення.
3. Політична карта світу як основа країнознавчих досліджень. Поняття «країна», «держава», «залежна територія».
4. Етапи становлення, класифікація та функції кордонів.
5. Міжнародні організації.

Завдання 1. Поповнити глосарій невідомих термінів такими поняттями: колонія, заморська територія, протекторат, підопічна територія, домініон, васалітет, підмандатні території, кондомініум, джамахірія, монархія, федерація, делімітація, демаркація кордонів, анклав, екслав, протекторат, країна-метрополія

Завдання 2. У вигляді таблиці прослідкувати основні етапи формування

політичної карти світу.

Завдання 3. Створити словник «Міжнародних організацій та союзів». Виписати мету створення організації, штаб-квартиру: НАТО, ООН, ОАЕ, ЄС, АНЗЮС, АНЗЮК, ОАД, ОЧЕС (ЧРЕС), СНД, ЛААІ, ОПЕК, НАФТА, АТЕС, АСЕАН, ЛАД, МАГАТЕ, ВООЗ, ІКАО, ІМО, МВФ, ЮНЕСКО, ФАО, ЮНВТО.

Завдання 4. Типологія країн за рівнем економічного розвитку. Різні підходи до даної типології (завдання виконується у вигляді презентації).

Завдання 5. Схематично представити типологію держав за формою правління, адміністративно-територіальним устроєм. Навести приклади.

Завдання 6. Залежні території на політичній карті світу. Види залежних територій залежно від статусу (навести конкретні приклади) Види територій, які виділяють згідно з нормативами міжнародного права.

Завдання 7. Скласти 10 тестових завдань першого рівня складності (з однією правильною відповіддю) на навчальним контентом лекції 4-5.

Література: 2-5, 8-9

Практичне заняття 5

Тема. Туристичний імідж країн та регіонів

Питання для дискусії

1. Поняття туристичного іміджу та бренду.
2. Практики формування та просування іміджу та бренду країн та регіонів світу.
3. Функції туристичного іміджу території.
4. Туристичний імідж та бренд України.

Завдання 1. На прикладі конкретної країни світу за власним вибором проаналізуйте, як впливає туристична політика держави на формування туристичного іміджу країни.

Завдання 2. Проаналізуйте та зберіть туристичні слогани країн світу (10 позицій). Представте у вигляді презентації «туристичне обличчя» однієї з цих

країн за власним вибором. Оцініть переваги туристичного бренду цієї країни.

Завдання 3. Доповніть таблицю асоціативного сприйняття образу країн світу (20 країн за власним вибором) за прикладом.

<i>Країна</i>	<i>Асоціація</i>
Португалія	Роналду
Німеччина	пиво
Австралія	кенгуру
....	...

Література: 2-5, 8-9

Практичне заняття 6

Тема. Теоретичні основи туристичного регіоназнавства

Питання для дискусії

1. Зміст, ключові поняття регіоналізації
2. Основні підходи до регіоналізації країн світу
3. Туристична регіоналізація ЮНВТО
4. Глобалізація як сучасний світовий тренд

Завдання 1. Створити глосарій невідомих термінів. Поповнити його такими поняттями: туристичний регіон, індустрія туризму, туристично-рекреаційний комплекс, районування, регіоналізація, міжнародна туристична інтеграція, туристичний потік, туристична дестинація, туристичні прибуття, туристичні витрати, лімітуючі чинники розвитку туризму, туристичний імідж, овертуризм, андертуризм.

Завдання 2. У вигляді схеми подати принципи критерії районування.

Завдання 3. У вигляді таблиці розглянути схему туристичного районування за О. Бейдиком. Чи зумовлені відмінності у районуванні у порівнянні з районуванням за ЮНВТО?

Завдання 4. *Робота в малих групах.* Підготувати груповий проєкт у вигляді

презентації на тему: «Туристичний імідж території». Завдання можна виконувати на прикладі конкретної країни або регіону.

Завдання 5. Індекс туристичної конкурентоспроможності Світового економічного форуму (WEF).

Література: 2-5, 8-9

Практичне заняття 7-8

Тема. Характеристика країни як туристичної дестинації

Питання для дискусії

1. Чинники розвитку туризму
2. Сутність туристично-рекреаційних ресурсів, їх класифікація
3. Туристична інфраструктура країни
4. Туристичні формальності

Завдання 1. Поповнити глосарій невідомих термінів такими поняттями: туристичні формальності, туристичні ресурси, туристично-рекреаційний потенціал, туристична інфраструктура, іміджеві політика держави.

Завдання 2. Розкрити суть Моделі туристичної дестинації «шість А» (за О. Йоргенсенем, К. Купером, Д. Флетчером).

Завдання 3. Представити груповий проект на тему: «Столиці в туристичному країнознавстві. Види столиць».

Завдання 4. Для однієї зі столиць кожного туристичного регіону скласти по 5 карток туристичних об'єктів (природного, історико-культурного) (за Стафійчуком В.І.) (таблиця 1).

Завдання 5. На прикладі конкретних країн світу розглянути наскільки відрізняються підходи до туристичних формальностей країн світу.

Завдання 6. На основі таблиці 2 графічно представте розподіл об'єктів, занесених до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО за туристичними регіонами. Зробіть висновки щодо нерівномірної їхньої територіальної організації.

Картка туристичного об'єкта

1	Назва об'єкту	
2	Тип	
3	Статус	
4	Дата спорудження або заснування	
5	Місцезнаходження	
6	Особливі характеристики (архітектурний стиль; історичні факти та легенди; видовий склад флори і фауни тощо)	
7	Фото	

**Розподіл об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО
по регіонам світу**

Регіон ЮНЕСКО	Культурний тип	Природний тип	Змішаний тип	Загалом	%
Африка	42	33	3	78	9
Арабський світ	60	4	1	65	7
Азія і Тихоокеанський регіон	129	48	9	186	21
Європа і Північна Америка	375	56	9	440	49
Латинська Америка і Вест-Індія	83	35	3	121	14
Загалом	689	176	25	890	100

Література: 2-5, 8-9, 12

Практичне заняття 9-11

Тема. Європейський туристичний регіон

Питання для дискусії

1. Структура та загальна характеристика регіону.
2. Провідні туристичні країни регіону.
3. Туристичні центри.
4. Спеціалізація туристичного господарства.

Завдання 1. У вигляді таблиці дати порівняльну характеристику складовим природно-ресурсного потенціалу країн регіону за відповідним варіантом.

- 1) Данія / Іспанія
- 2) Швеція / Італія
- 3) Норвегія / Хорватія
- 4) Фінляндія / Нідерланди
- 5) Ісландія / Австрія
- 6) Великобританія / Албанія
- 7) Німеччина / Греція
- 8) Польща / Португалія
- 9) Бельгія / Хорватія
- 10) Чорногорія / Чехія

Завдання 2. Скласти перелік об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО, що розміщені в межах регіону Західна Європа. У вигляді презентації охарактеризувати один з них за власним вибором.

Завдання 3. Виписати і дати коротку характеристику основним центрам лікувально-оздоровчого туризму Центрально-Східної Європи за окремими країнами (Чехія, Угорщина, Україна, Польща, Болгарія, Румунія).

Завдання 4. Підготуйте доповідь у будь-якій зручній для вас формі на тему: «Особливості розвитку готельного господарства Греції», в якій розгляньте систему класифікації готелів, особливості харчування в готелях, сучасні вектори розвитку готельної індустрії, дотримання принципів сталості у готельному господарстві».

Завдання 5. Туристичні центри країн Балтії. Складіть Топ-5 туристичних центрів досліджуваних країн Європейського туристичного регіону, розподіляючи їх на історико-культурні, лікувально-оздоровчі, розважальні.

Завдання 6. Стиль життя як інтегральний чинник туристичного попиту в країнах-карликах: Андорра, Сан-Марино, Ватикан. Головні туристичні маршрути, переважаючі види туризму.

Завдання 7. У вигляді презентації або відеоролика подайте країнознавчу

характеристику однієї з країн Північної Європи.

Завдання 8. Оцінка туристичного потенціалу провідних країн регіону (Франція, Іспанія, Німеччина, Велика Британія, Італія)

Кейс 1 Світова спадщина ЮНЕСКО

Опис ситуації: Світова спадщина ЮНЕСКО – видатні культурні та природні цінності, що вважаються надбанням усього людства. Ці цінності перелічені в Списку ЮНЕСКО.

1972 року, на XVII сесії в Парижі ЮНЕСКО прийняла Конвенцію про охорону Всесвітньої культурної і природної спадщини, яка набула чинності в 1975 році. До початку 1992 року Конвенцію ратифікували 123 країни-члени ООН. Станом на 2023 рік у списку Світової спадщини перебувають 1157 об'єкт (зокрема 900 культурних, 218 природних і 39 змішаних) з 167 країн.

На території України знаходиться велика кількість пам'яток культурної спадщини, в тому числі унікальних, включених до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, які мають виняткову загальнолюдську цінність.

Включення об'єктів культурної спадщини України до Списку всесвітньої спадщини людства має вагоме значення у формуванні туристичної привабливості України, її інтеграції до світової спільноти.

Постановка задачі: Ви є членами комітету Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні. Вам необхідно розглянути питання включення додаткових об'єктів, що знаходяться на території держави, до Списку ЮНЕСКО і запропонувати його до розгляду в комітет Світової спадщини ЮНЕСКО.

Проблеми, з якими стикнувся комітету Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні:

Недотримання зобов'язань визначених Конвенцією, особливо

стосовно пам'яток, включених до списку Світової спадщини та/або охоронних (буферних) зон таких пам'яток, є порушенням як національного законодавства, так і міжнародних зобов'язань України у цій сфері, створює загрозу для збереження видатної універсальної цінності українських об'єктів всесвітньої спадщини та може призвести до включення пам'яток до списку Світової спадщини, що перебуває під загрозою. Втрата видатної універсальної цінності, що стала підставою для включення об'єкта до списку Світової спадщини, може призвести до виключення пам'яток із списку Світової спадщини, що матиме негативні наслідки для іміджу України у світі.

Вам необхідно:

- ✓ З'ясувати, які переваги дає Статус об'єкта Світової спадщини.
- ✓ Визначити місце України серед країн з найбільшою кількістю об'єктів Світової спадщини.
- ✓ Ознайомитись з уже наявними об'єктами зі Списку ЮНЕСКО в Україні.
- ✓ Проаналізувати і довести, що об'єкти, які є претендентами на включення до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в Україні, дійсно достойні стати його частиною (цю частину завдання можна виконати у вигляді доповіді, тез доповіді, рекламного або проморолика, презентації, відео).
- ✓ З'ясувати чи вплине включення додаткових об'єктів на покращення міжнародного іміджу України та підвищенням її туристичного потенціалу.
- ✓ Окреслити можливі наслідки виключення уже наявних об'єктів зі списку Світової спадщини.

Література: 1-5, 7-9, 10, 13-15, 17

Практичне заняття 12-14

Тема. Азійсько-Тихоокеанський туристичний регіон

Питання для дискусії

1. Структура та загальна характеристика регіону.
2. Провідні туристичні країни регіону.
3. Туристичні центри.
4. Спеціалізація туристичного господарства

Завдання 1. Груповий проєкт. Провести групове дослідження, в якому здійснити компаративний аналіз країн регіону. Здобувачі академічної групи діляться на дві команди. Кожна з команд презентує результати групового дослідження Презентація відбувається у вигляді дебатів.

Варіант 1 Японія, Таїланд, Нова Зеландія

Варіант 2 Китай, В'єтнам, Австралія

Завдання 2. Дослідіть історико-культурне «обличчя» одного з туристичних центрів регіону.

Завдання 3. Туристичні центри країн Південно-Східної Азії. Складіть Топ-5 туристичних центрів досліджуваних країн туристичного регіону, розподіляючи їх на історико-культурні, лікувально-оздоровчі, розважальні тощо.

Завдання 4. Складіть перелік об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО країн Закавказзя. Представте світлини та коротку інформаційну довідку про них.

Завдання 5. Відшукайте цікаві факти про країни регіону, які були б корисні та пізнавальні для потенційних туристів.

Література: 2-9, 22-25

Практичне заняття 15-16

Тема. Південно-Азійський туристичний регіон

Питання для дискусії

1. Структура та загальна характеристика регіону.

2. Провідні туристичні країни регіону.
3. Туристичні центри.
4. Спеціалізація туристичного господарства

Завдання 1. Складіть перелік об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО країн регіону. Представте світлини та коротку інформацію про них, згрупувавши у категорії: природні об'єкти, об'єкти історико-культурної спадщини.

Завдання 2. *Індивідуальний проєкт.* Дайте комплексну характеристику одній з країн регіону як туристичної дестинації за відповідним паном. Створіть та презентуйте результати наукового пошуку у вигляді презентації (15-20 слайдів).

Перелік країн: Індія, Непал, Пакистан, Бангладеш, Бутан, Шрі-Ланка, Мальдівська республіка.

Література: 2-9, 22-25

Практичне заняття 17-19

Тема. Близькосхідний туристичний регіон

Питання для дискусії

1. Структура та загальна характеристика регіону.
2. Провідні туристичні країни регіону.
3. Туристичні центри.
4. Спеціалізація туристичного господарства

Завдання 1. Створіть та презентуйте результати наукового пошуку на одну із запропонованих тем. Результати представити у вигляді презентації (15-20 слайдів).

1. Туристична інфраструктура Близькосхідного регіону (ця тема передбачає розкриття наступних аспектів: готелі якого класу переважають в регіоні;

Топ найцікавіших /найдорожчих/ найбільш популярних/ найбільш вражаючих в інноваційному плані (можна використовувати рейтинги різноманітних платформ, на кшталт, TripAdvisor, Booking); цінова політика готельних підприємств; готельні ланцюги тощо)

2. Туристичні центри Близькосхідного регіону (ця тема передбачає розкриття наступних аспектів: розмежуйте туристичні центри за спеціалізацією і охарактеризуйте їх на прикладі різних країн регіону/ оберіть одну-дві країни і охарактеризуйте усі їхні туристичні центри, вказуючи їхні особливості)

Завдання 2. Туристично-рекреаційний потенціал країн регіону (Ізраїль, Єгипет, ОАЕ, Катар, Саудівська Аравія).

Завдання 3. Використовуючи SWOT-аналіз дослідити особливості розвитку туристичного господарства країни, яка стала об'єктом дослідження у завданні 2.

Завдання 4. Представте цікаві факти про країни регіону, які були б корисні та пізнавальні для потенційних туристів

Література: 2-5, 7-9, 22-25

Практичне заняття 20-22

Тема. Американський туристичний регіон

Питання для дискусії

1. Структура та загальна характеристика регіону.
2. Провідні туристичні країни регіону.
3. Туристичні центри.
4. Спеціалізація туристичного господарства

Завдання 1. Складіть перелік об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО країн Латинської Америки. Представте світлини та коротку інформацію про них, згрупувавши у категорії: природні об'єкти, об'єкти історико-культурної

спадщини.

Завдання 2. У вигляді таблиці представте порівняльну характеристику курортів однієї з країн регіону за власним вибором із зазначенням спеціалізації курорту, його відвідуваності, туристичного потенціалу.

Завдання 3. Підготуйте презентацію (15-20 слайдів) на одну із запропонованих тем: «Географія круїзного туризму Американського туристичного регіону», «Особливості розвитку інтенсив-туризму в Американському туристичному регіоні».

Завдання 4. Оцініть природно-ресурсний потенціал, який є визначальним при формуванні туристичного профілю країни (Бразилія, Аргентина, Чилі, Мексика).

Завдання 5. На основі статистичних даних та конкретних прикладах країн підготуйте доповідь/есе «Значення туристичної індустрії для країн Карибського регіону». Використовуючи статистичні матеріали UNWTO, проаналізуйте зміни показників прямого і непрямого внеску туризму в економіку країн за останні 5 років.

Завдання 6. Дослідіть історико-культурне «обличчя» одного з туристичних центрів регіону.

Література: 2-5, 7-9, 11, 18, 22-26

Практичне заняття 23-24

Тема. Африканський туристичний регіон

Питання для дискусії

1. Структура та загальна характеристика регіону.
2. Провідні туристичні країни регіону.
3. Туристичні центри.
4. Спеціалізація туристичного господарства

Завдання 1. Оцінка туристичного потенціалу країн регіону (Марокко, Туніс, ПАР, Кенія, Маврикій, Танзанія).

Завдання 2. Національні парки та їхня роль у розвитку туризму в регіоні.

Завдання 3. Дослідіть на конкретних прикладах двох країн регіону диспропорцію рівня розвитку туристичної інфраструктури.

Завдання 4. Здійсніть типізацію країн регіону за спеціалізацією туристичного господарства.

Завдання 5. Представте цікаві факти про країни регіону, які були б корисні та пізнавальні для потенційних туристів.

Література: 2-5, 7-9, 16, 22-26

ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Форми самостійної роботи, які використовуються під час опанування навчального контенту дисципліни «Туристичне країнознавство»:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- опрацювання навчальної, навчально-методичної, наукової літератури під час підготовки до практичних занять, контрольної роботи, проміжного модульного контролю, іспиту;
- підготовка ІНДЗ у форматі індивідуального проєкту «*Мій туристичний путівник по країні (на прикладі...)*» (країну здобувач обирає на власний розсуд).

Тематика самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин на самостійну роботу	
	денна форма	заочна форма
Основні розбіжності між сучасними підходами до регіонального поділу світу	4	6
Типологія країн світу	4	6
Міжнародні організації та союзи, їх різновиди, основна мета та завдання.	4	6
Регіональні особливості геопросторової організації туристичного комплексу України	4	6
Сучасні тренди світового туризму	4	6
Вплив ГП на розвиток туристичної індустрії	4	6
Туристично-рекреаційний потенціал країн Карибського басейну	4	6
Туристично-рекреаційний потенціал країн Європейської Півночі	4	6
Туристично-рекреаційний потенціал країн Південно-Східної Азії	4	6
Туристично-рекреаційний потенціал країн Латинської Америки	4	6
Туристично-рекреаційний потенціал країн Океанії	4	6
Ісландія – провідний регіон природно-пізнавального туризму	4	6
Особливості рекреаційного господарства острівних країн Африки (Мадагаскар, Маврикій, Сейшельські та Коморські острови)	4	6
Особливості розвитку внутрішнього туризму в Північній Америці	4	6
Туристично-рекреаційний потенціал європейських столиць	4	6
Гірськолижні курорти Азії	4	6
Центри паломництва Близькосхідного туристичного регіону	4	6
Центри лікувально-курортного господарства Європи	4	6
Африканський туристичний регіон: особливості просторової організації туризму	4	6
Вплив світової пандемії COVID-19 на туристичну індустрію світу	4	6
Вплив геополітичних процесів на туристичні потоки світу	4	8
Країни БеНіЛюксу в структурі туристичної індустрії Європи	4	8
Світова спадщина ЮНЕСКО як ключовий фактор формування туристичного іміджу дестинації	4	8
Проблема овертуризму в світовому масштабі. Шляхи вирішення	4	8
Спа курорти Європи	4	8
Кількість годин на окремі види занять	100	160

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: поточний, модульний і підсумковий семестровий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами навчального матеріалу. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу виставляються оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни у електронний журнал.

Модульний контроль – це контроль знань здобувачів після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми ОК – змістового модуля. Частота проведення цього виду контролю визначається кількістю змістових модулів протягом навчального семестру. ОК «Туристичне країнознавство» передбачає 2 змістових модулі.

Модульний контроль здійснюється за навчальним матеріалом, який здобувач опанував під час лекційних занять, практичних занять та самостійної роботи за даним змістовим контентом. Він проводиться у тестовій формі на платформі d-learn.

Якщо здобувач вищої освіти не складав змістовий модуль з поважних причин, які підтверджені документально, то він має право на його складання з дозволу завідувача кафедри (за заявою).

Відповідно до навчального плану з даної ОК передбачено написання контрольної роботи в кінці семестру. Крім того, здобувач може набрати додаткові 10 балів за виконання індивідуального завдання (ІНДЗ). ІНДЗ передбачає підготовку індивідуального проєкту на тему: *«Мій туристичний путівник по країні (на прикладі...»*. Вибір об'єкту дослідження здобувач здійснює особисто, керуючись власними вподобаннями. ІНДЗ здобувач виконує у формі презентації.

Здобувач може набрати додаткові бали згідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувач і в вищій освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р. <https://cutt.ly/9eKQqRAZ>).

Замість виконання ІНДЗ отримати додаткові бали можливо за умови підготовки тез доповіді та участі в конференції за тематикою, яка дотична до змісту навчального контенту дисципліни, підготовки наукової роботи. Крім того, здобувачі мають можливість прослухати онлайн курси на платформах Coursera, Prometheus, EdEra тощо, які відповідають програмі навчальної дисципліни. У такому випадку на підставі сертифікату проходження онлайн курсу 10 балів за ІНДЗ буде зараховано як результат неформальної освіти. Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3)» <https://cutt.ly/SeKQrzPa>.

Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі екзамену. Відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника екзамен – форма підсумкового контролю, яка передбачає перевірку розуміння здобувачем теоретичного та практичного програмного матеріалу з усієї навчальної дисципліни, здатності творчо використовувати здобуті знання та вміння, формувати власне ставлення до певної проблеми тощо.

Здобувач не допускається до складання екзамену, якщо впродовж семестру за змістові модулі та роботу на практичних заняттях сумарно він набрав менше ніж 25 балів. У такому випадку передбачено відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо).

Екзамен в розрізі ОК «Туристичне країнознавство» проводиться в

письмовій формі.

Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, повинні виконати усі види контролю відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://cutt.ly/IeKQw8JN>.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується як сума оцінок, отриманих під час поточного контролю (практичні заняття), за складання змістових модулів, оцінки за контрольну роботу, виконане індивідуальне завдання (ІНДЗ) та екзаменаційної оцінки (максимальна кількість – 100 балів) (таблиця 1).

Таблиця 1

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	0
Практичні заняття	30
Модульний контроль (КСР)	10×2=20
ІНДЗ	10
Контрольна робота	10
Екзамен	30
Максимальна кількість балів	100

Для оцінювання знань здобувачів використовуються наступні форми контролю:

1. Усна (відповіді здобувачів вищої освіти на окремі питання теми, бесіда під час розгляду проблемного питання, захист презентацій в розрізі практичних занять, участь в дискусії; іспит).
2. Письмова (контрольна робота).
3. Представлення презентаційних матеріалів (ІНДЗ).
4. Тестування (модульні контролю).

Розподіл балів в розрізі практичних занять представлений у таблиці 2.

Таблиця 2

Теми	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11
Бали	1	1	3	1	2	6	4	2	4	4	2

Підсумкова оцінка з дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну шкалу та шкалу ECTS за такою схемою (табл. 3):

Шкали оцінювання			
університетська	національна		шкала ECTS
90-100	5	відмінно	F
80-89	4	добре	B
70-79			C
60-69	3	задовільно	D
50-59			E
26-49	2	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
1-25		незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова

1. Аніпко Н. Туристичне країнознавство. Західна та Північна Європа : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 236 с.
2. Єремєєва І.А. Теоретичне країнознавство : підруч. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 144 с.
3. Клапчук В.М. Туристичне країнознавство (лекції) : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ, 2023. 177 с.
4. Лизогуб В.А. Країнознавство : підручник. Харків : Право, 2019. 384 с.
5. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Країнознавство: навч. посіб. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 264 с.
6. Мальська М.П., Бордун О.Ю., Гамкало М.З. Туристичне країнознавство. Азія та Океанія : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 184 с.
7. Ровенчак І.І., Мамчур О. Географічне країнознавство : навч. посіб. [Вид. 2-е, випр. і доп.]. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 112 с.
8. Уварова Г.Ш., Мелько Л.Ф. Туристичне країнознавство: навч. посіб. К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2022. 410 с.
9. Шуканова А.А. Туристичне країнознавство. Методичні рекомендації з освоєння дисципліни для студентів II курсу спеціальності 242 Туризм. Полтава, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, 2019. 24 с.

Допоміжна

10. Великочий В.С., Мельник А.В., Мельник Н.В. Позиціонування національного туристичного продукту Данії на міжнародному туристичному ринку в умовах світової пандемії. *Вісник Одеського національного університету*. Серія : Географічні та геологічні науки. 2022. Т. 27, Вип. 1(40). С. 85–99.
11. Мельник А., Мельник Н., Габчак Н., Єрко І. Конкуренентоспроможність Еквадору на світовому ринку туристичних послуг. *Economic strategies for the*

development of society: collective monograph / Illiashenko K., Bezverkhnia Y. etc. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch, 2020. P. 72–78.

12. Мельник А.В., Чир Н.В. Сучасний досвід створення туристичної привабливості країни та можливості її підвищення. *Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»*: Зб. наук. праць. Переяслав-Хмельницький, 2019. Вип. 51. С. 26–28.

13. Мельник А.В., Чир Н.В. Туристична індустрія України: міжнародна конкурентоспроможність та національні пріоритети. *Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки: матеріали IV Всеукраїнського науково-практичного симпозиуму* (м. Івано-Франківськ, 15 травня 2020 року). Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2020. С. 122–128.

14. Чир Н.В., Мельник А.В. Аналіз в'їзних та виїзних туристичних потоків Іспанії. *Регіон – 2020: суспільно-географічні аспекти: матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців* (м. Харків, 2 – 3 квітня 2020 р.) / Гол. ред. колегії Л.М. Немець. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2020. С. 148–151.

15. Чир Н.В., Єрко І.В., Мельник А.В. Міжнародний ринок туристичних послуг Польщі: реалії та перспективи розвитку. *Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі* : колективна монографія. Видання п'яте / за наук. ред. проф. Матвійчук Л.Ю. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2019. С. 277–295.

16. Чир Н.В., Єрко І.В. Республіка Туніс на міжнародному ринку туристичних послуг. *Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі* : колективна монографія. Видання четверте / за наук. ред. проф. Волошина І. М. та проф. Матвійчук Л. Ю. Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2018. С. 180–194.

17. Melnyk A., Melnyk N., Korobeinykova Y., Pobigun O., Ierko I. (2022): Position of Spain in the global tourism market: its competitive capacity and

priorities. Sport i Turystyka. Środkowoeuropejskie Czasopismo Naukowe, vol. 5, no. 4, pp.135–148.

18. Ханас У.Я., Гнатюк А.С., Мельник Н.В., Мельник А.В. Асоціативна матриця круїзного туризму: тренди, виклики, перспективи. *Modern Conditions of Development of Science, Education and Production in the World – 2023*. Series of monographs Slovak publishing house NES Nová Dubnica s.r.o. Monograph 1. Publishing House NES Nová Dubnica s.r.o., 2023. 5–17

Інформаційні ресурси

19. Національна система туристичної статистики. НТОУ. URL: https://nto.ua/nsts_analytics_ua.html
20. Туризм. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/tur.htm
21. International Tourism Highlights, 2023 Edition/ URL: <https://tourismecotedivoire.ci/wp-content/uploads/2023/12/Tourism-Highlights.pdf>
22. Tourism Statistics Database. UNWTO. URL: <https://www.unwto.org/tourism-statistics/tourism-statistics-database>
23. Travel, Tourism & Hospitality, Statista. URL: <https://www.statista.com/markets/420/travel-tourism-hospitality/>
24. UN Tourism Barometer. URL: <https://www.unwto.org/un-tourism-world-tourism-barometer-data>
25. World Tourist Barometer. Vol. 22. Issue 1. January 2024. URL: 01/UNWTO_Barom24_01_January_Excerpt.pdf?VersionId=IWu1BaPwtlJt66kRIw9WxM9L.y7h5.d1
26. UNWTO. Destination Management Organizations. URL: <http://www2.unwto.org/ru/category/technical-product-target/destination-management-organizations>.

ТИПОВІ ПЛАНИ ТУРИСТИЧНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК

Загальна характеристика туристичного регіону

1. Склад регіону. Сусідське положення.
2. Особливості ФГП, ЕГП, ПГП.
3. Чинники, що сприяють розвитку туризму в регіоні.
4. Внутрішньо регіональні відмінності.
5. Туристично-рекреаційний потенціал.
 - а) природні умови та рекреаційні ресурси;
 - б) історико-культурна спадщина;
 - в) об'єкти, віднесені до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.
6. Стан розвитку туристичної інфраструктури.
7. Особливості спеціалізації туристично-рекреаційного господарства.
8. Основні курорти та туристичні центри.
9. Лімітуючі чинники розвитку регіону.
10. Проблеми та перспективи розвитку туризму та рекреації в регіоні.

Характеристика туристичного субрегіону/району

1. Географічне положення регіону.
2. Природні умови:
 - 1) рельєф;
 - 2) геологічна будова і корисні копалини;
 - 3) кліматичні особливості і ресурси;
 - 4) ґрунти;
 - 5) рослинний і тваринний світ;
 - 6) ландшафтна структура; унікальні природні особливості території;
 - 7) природоохоронні території і пам'ятки природи;
 - 8) небезпечні явища природи і стихійні лиха.
3. Геодемографічна характеристика регіону (чисельність і відтворення населення, склад і структура населення, розселення населення і т.д.).
4. Історія формування і розвиток регіону.
5. Етнокультурні й історико-культурні особливості та ресурси регіону (звичаї, традиції, свята, обряди, фольклор, духовна спадщина, етнічний і релігійний склад населення, мовні особливості).
6. Історико-архітектурні та культурні пам'ятки. Музеї. Основні історико-культурні центри регіону.
7. Об'єкти, внесені у Список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.
8. Туристично-рекреаційний потенціал.
9. Інфраструктура туризму.
10. Спеціалізація туристично-рекреаційного комплексу.
11. Основні туристичні центри регіону: їх профіль і специфіка.
12. Основні напрямки туристичних потоків в регіоні.
13. Рекреаційне природокористування.
14. Проблеми і перспективи розвитку рекреації і туризму в регіоні.

Характеристика країни як туристичної дестинації

1. Загальна характеристика країни (площа, кількість населення, адміністративний устрій, форма правління).
2. ЕГП.
3. Демографічна структура населення, структура зайнятості.
4. Природні умови і рекреаційні ресурси.
5. Історико-культурна спадщина.
6. Нематеріальна культура та її роль у розвитку туризму країни/регіону (гастрономія, мистецтво, подієві ресурси тощо).
7. Стан розвитку туристичної інфраструктури.
8. Спеціалізація індустрії туризму та її значення у секторі послуг країни.
9. Туристичні центри/зони країни. Спеціалізація та специфіка.
10. Чинники, які сприяють та обмежують розвиток туризму та рекреації в регіоні.
11. Туристичні формальності.
12. Туристичний імідж країни.
13. Державна політика у сфері туризму.
14. Цікаві факти про країну, які стануть в нагоді пересічному туристу.

Характеристика туристичного об'єкта

1. Назва туристичного об'єкта
2. Місце розташування
3. Тип об'єкта
4. Історична довідка та опис об'єкта
5. Рівень збереженості
6. Клас об'єкта
7. Обмеження відвідування об'єкта
8. Наявність інформаційних матеріалів про об'єкт
9. Сезонність функціонування об'єкту
10. Наявність стоянки для легкових та туристичних автомобілів
11. Наявність засобів розміщення різних типів поблизу
12. Наявність засобів харчування різних типів поблизу
13. Оцінка якості туристичного обслуговування
14. Вигляд туристичного об'єкта
15. Загальні враження про туристичний об'єкт (на основі коментарів туристів, які відвідали цей об'єкт):

Матриця аналізу туристичного об'єкту

Сильні сторони об'єкта (+)	Слабкі сторони об'єкта (-)
Переваги середовища	Недоліки середовища

Методика оцінки рекреаційних територій

Методика оцінки і зміст еколого-рекреаційного паспорта території передбачає дослідження території за вісьмома рекреаційними блоками (табл.1). Ці блоки включають природні та техногенні показники.

Вибір даних блоків залежить від того, для яких видів туризму передбачається використання. Якщо територія володіє ще й іншими рекреаційними параметрами, то це створює додаткові переваги.

Для показників кожного блоку розроблена оціночна шкала за ступенем сприятливості рекреаційного використання об'єкту, виражена в балах. Для оцінки перших семи блоків використана трибальна система:

1 бал – об'єкт по цьому параметру несприятливий для відпочинку;

2 бали – відносно сприятливий;

3 бали – сприятливий для відпочинку.

Виняток становив останній восьмий блок у зв'язку із специфікою оцінюваних параметрів. У даному блоці прийнята деяка інша система оцінки:

– позитивні значення, рівні 3 балам – по цьому параметру об'єкт оптимально підходить; 2 балам – сприятливий для відпочинку; 1 балу – несприятливий для відпочинку;

– негативні значення: -1 – оцінюваний об'єкт по цьому параметру незадовільний; -2 – небезпечний для людини; -3 – не сумісний із знаходженням людини.

Інтегральні оцінки за кожним блоком розраховують, використовуючи формулу:

$$A_i = \sum X_i/n, \text{ де:}$$

A_i – сумарна оцінка рекреаційних ресурсів в балах;

i – кількість показників;

x_i – фактична кількість балів i -го показника;

n – кількість показників, що враховуються в оцінці об'єкта за шкалою оцінки.

Для територій, що мають *вищий ступінь сприятливості* (придатних для освоєння в природному стані) інтегральна оцінка знаходиться в межах від 3 до 2,5 балу.

Якщо територія вимагає *нескладних робіт по усуненню забруднення* або очищенню території при допустимому екологічному навантаженні, її оцінка знаходиться в межах 2,4-1,5 балу.

Несприятливі для рекреаційних цілей території оцінюються в 1,4-1,0 бал.

Таблиця 1

Параметри оцінки рекреаційних територій

№ з/п	Параметр	Показники ступеня сприятливості		
		Сприятливий (3 бали)	Відносно сприятливий (2 бали)	Несприятливий (1 бал)
Блок 1. Рельєф				
1	Глибина розчленування яро-балочною мережею, м	30-60	10-30	Менше 10
2	Густота розчленування, км	Менше 1	1-3	Більше 3
3	Крутизна схилів, °	3-5	5-10	<3 і >10
4	Естетична цінність (виходи кристалічних порід, печери, гроти)	Є виходи кристалічних порід та інші цікаві об'єкти в комплексі	Є тільки один із компонентів	Названі компоненти відсутні
5	Панорамність	Фокусні пункти, з яких відкриваються широкі та далекі види	Фокусні пункти з невеликою панорамою	Відсутність фокусних пунктів
Блок 2. Водні об'єкти				
1	Береги	Сухі терасовані, без крутих схилів, здатні для використання в природному стані	Сухі, але круто схилені, обривисті, їх освоєння потребує споруд для спуску до води	Береги заболочені, дуже круті з високим обривом
2	Підходи до води	Відкриті	Потребують незначного розчищення	Топкі, закриті
3	Пляжі	Пісок, дрібна галька	Велика галька, трава	Глина, велике каміння
4	Протяжність мілини (глибина 0,5-1,2м)	20-50	<20... >50	Відсутня
5	Дно	Пісок, дрібна галька	Велика галька, трава	Глина, велике каміння, великі плити, мушлі, гостре каміння
6	Швидкість течії, м/с	<0,3	0,3-0,5	>5
7	Амплітуда хвиль, бал	0-1	1-2	>3
8	Температура води, °С	Менше 5	від 16-17 до 25-26	<16...>25
9	Ступінь заростей, %	Менше 5	5-10	>10
Блок 3. Рослинний покрив				

1	Тип: Ліси Степи	Змішані Різнотрав'я	Темнохвойні ліси зі змішаними листяними породами Типчаково-ковилові	Березові ліси Типчакові з вираженою дигресією
2	Заболоченість, %	1-3	3-5	>5
3	Наявність цікавих об'єктів (ендемів)	Більше ніж 7 видів	4-6 видів	Мало або відсутні
4	Спроможність вловлювати шум	Висока (змішані ліси з підліском)	Середня (мішані ліси без підліска)	Низька (листяні породи без підліска)
5	Пилоосаджуюча спроможність	Бук лісовий, дуб, в'яз, тополя	Сосна звичайна, клен	Тополя, ялина
6	Газовловлююча спроможність	Висока	Середня	Низька
7	Фітонцидна активність	Сосна звичайна, ялина колюча, ялівець звичайний	Тополя пірамідальна, горіх грецький	Відсутність порід, перелічених в графах 1,2
8	Іонізуюча спроможність	Береза, дуб, піхта, липа	Верба біла, яблуня звичайна	Дуб болотний, липа, горіх грецький
Блок 4. Естетичний потенціал				
1	Співставлення компонентів ландшафту	Гармонічне	Відносно гармонічне	Негармонічне
2	Наявність сільських населених пунктів	1-10	Не більше 20	Більше 20
3	Пересувні об'єкти на фоні пейзажу	1-2 об'єкта, що періодично виникають	Більше 2 об'єктів, що періодично виникають	Постійна наявність
4	Сезонна ритміка	Ландшафт естетичний цілий рік	Ландшафт красивий тільки в один із сезонів	Відсутня
5	Кольорова палітра	Різноманіття кольорів, де переважають заспокійливі тони	Різноманіття кольорів	Кольорове одноманіття
6	Унікальність	Єдиний в своєму роді	Рідко зустрічається	Звичайний
7	Структура ґрунту	Достатньо тверда, але без каміння	Пісок, кам'яниста	Заболочена
Блок 5. Культурно-пізнавальні об'єкти				
1	Зовнішній вигляд	Відповідає нормам містобудування, не потребує ремонту	Потребує косметичного ремонту	Аварійний стан
2	Збереженість	Добра	Потребує реставрації	Погано збереглася
3	Композиційна цінність	Знаходяться серед відкритого ландшафту, гармонічно з ним поєднуючись, віддаленість фокусної точки 300-500 м	Знаходяться серед напіввідкритого ландшафту, віддаленість фокусної точки 500-700 м	Знаходяться серед забудов, лісів, віддаленість фокусної точки більше 700 м
4	Історична привабливість	Пов'язані з історичними подіями в житті країни, краю	Пов'язані з історичними подіями місцевого значення	Не мають історичної цінності
5	Художня цінність	Естетично красиво оформлені	Мають незначну художню цінність	Не мають художньої цінності
6	Наукова цінність	Використовується в наукових	Використовується в наукових	Не мають наукової цінності

		дослідженнях загальнодержавного масштабу	дослідженнях місцевого масштабу	
7	Доступність для відвідувань	Не більше 1,5 год. при подорожі транспортом і не більше 25 хв. пішки. Є можливість дістатися багатьма видами транспорту	2-4 год. подорожування. Є можливість дістатися хоча б одним з видів транспорту, при пішохідному русі необхідно витратити 25-40 хв.	Більше 4 год. при подорожуванні і більше 40 хв. при пішохідному русі. Відсутні під'їзні дороги.
8	Безпечність об'єкту	Безпечні, конструкції мають велику стійкість	Відносно безпечні, потребують незначного укріплення конструкцій	Нестійкі конструкції, можливе обвалення
9	Атрактивна ємність комплексу	Не більше 2 год.	Не більше 2,5 год.	Більше 3 год.
10	Стойкість до рекреаційного навантаження	Стойкий, може витримати значний потік рекреантів	Відносно стійкий	Нестійкий, при великому потоці людей порушується цінність
Блок 6. Заклади відпочинку				
1	Відповідність сучасним містобудівним нормам	На 100-70%	На 70-40%	Менше 30%
2	Наявність об'єктів харчування	Є їдальні, кафе, що відповідають вимогам	Є їдальня	Немає їдальні
3	Наявність питної води	Є власне артезіанське джерело	Немає власного джерела, використовується джерело іншої установи або водопровідна вода	Вода привозиться
4	Розташування	За межами 100 м водоохоронної зони та санітарно-захисних зон	За межами санітарно-захисних зон, не більше 70% об'єктів потребують виносу за межі 100-метрової водоохоронної зони	В межах водоохоронних або санітарно-захисних зон
5	Навантаженість на пляж	Більше 7 м ² площі на людину	7-5 м ² площі на людину	Менше 5 м ² на людину
6	Наявність цегляних споруд	100-70% житлового фонду	70-40% житлового фонду	Менше 30% житлового фонду
7	Транспортна доступність	В межах 2 год. їзди	Не більше, ніж в 3 год. їзди	Більше, ніж в 4 год. їзди
8	Озелененість	Не менше, ніж 7 м ² зелених насаджень на людину	7-3 м ² зелених насаджень на людину	Менше 3 м ² зелених насаджень на людину
Блок 7. Культурні споруди				
1	Історична значимість	Побудовано до 1910 р., пам'ятні історичні місця	Побудовано в 1911-1980 рр. або за останні 10 років, але на місці більш давньої споруди	Побудовано за останні 10 років
2	Архітектурно-просторове рішення, архітектурний напрям	Повна відповідність історико-архітектурним напрямам конфесії	Відносна відповідність	Невідповідність

	Інтер'єр	Насичений інтер'єр, що відповідає напрямом конфесії	Достатній ступінь насиченості інтер'єру	Бідний інтер'єр
3	Правовий статус	Підлеглість архієрею, стоїть на обліку при раді народних депутатів	Невизначеність	Споруди, що орендуються
4	Значення об'єкту	Міжнародне або національне	Регіональне	Місцеве
5	Композиційна цінність	Знаходиться на височині	Відсутність окремих елементів	Поряд є великі житлові або промислові райони з багатоповерхівками
6	Доступність	Розташований поряд з великими магістралями або в місті	За містом поряд з великими магістралями	За містом, пряме сполучення тільки по ґрунтовим дорогам
7	Ступінь збереженості	Нові будівлі або якісні споруди після капітального ремонту, сприятливі інженерно-геологічні умови	Потребує косметичного ремонту, задовільні інженерно-геологічні умови	Аварійний або передаварійний стан, несприятливі інженерно-геологічні умови
8	Безпечність	Відповідає будівельним нормам, вимогам пожежної безпеки	Застарілі елементи конструкції, які можуть перейти в аварійний стан	Невідповідність будівельним нормам, вимогам пожежної безпеки
9	Рівень психофізіологічного комфорту рекреантів	Кількість позитивних відгуків складає більше 60% від загальної кількості відвідувачів	Кількість позитивних відгуків складає 60-40% від загальної кількості відвідувачів	Кількість позитивних відгуків складає менше 40% від загальної кількості відвідувачів

Оцінка рекреаційної якості території

1. Ступінь екзотичності, атрактивності та унікальності природних й культурно-історичних об'єктів:

- інформативна сутність культурно-історичних об'єктів;
- пізнавальне та виховне значення об'єктів;
- наявність об'єктів та пам'ятників світового значення, занесених в список ЮНЕСКО;
- ступінь контрастності території по відношенню до постійного місця проживання;
- ступінь і частота повторюваності об'єктів і явищ;
- доступність історико-культурних об'єктів по відношенню до місць попиту;
- надійність та ємність культурних комплексів;
- розміри та форми об'єктів, а також можливість їх огляду.

2. Доступність природного та історико-культурного потенціалу території.

- транспортна доступність;
- просторова доступність;
- часова доступність;
- політична доступність;
- соціально-економічна доступність;
- фінансова доступність;
- інформаційна доступність;
- формальна доступність;
- інфраструктурна доступність.

3. Наявність рекреаційної та туристичної інфраструктури.

- заклади розміщення;
- заклади харчування;
- індустрія розваг;
- індустрія транспортних перевезень.

4. Рекреаційні та туристичні можливості території та ступінь їх використання. Ресурси та умови рекреаційної діяльності.

- медико-географічні та фізико-географічні характеристики території;
- мікрокліматичні особливості території;
- культурно-історичне значення території;
- ступінь рекреаційного освоєння території;
- ємність рекреаційних ресурсів;
- інформаційна складова про рекреаційні та туристичні ресурси території;
- генеруючі, реалізуючі та локалізуючі чинники розвитку рекреації і туризму.

5. Традиції рекреаційного використання території.

- соціокультурне перетворення території;
- традиційні та унікальні напрями розвитку рекреації і туризму в регіоні;
- туристичні центри, їх специфіка, спеціалізація і особливості формування та розвитку;
- ступінь освоєності та період освоєння району;
- форми рекреаційного використання території.

6. Спосіб життя населення і сприйняття туристично-рекреаційної спадщини території (місцевим населенням, внутрішніми туристами, іноземними туристами).

7. Природно-кліматичні та ландшафтні умови.

- кліматичні умови;
- орографічні умови;
- гідрологічні умови;
- фауністичні та флористичні ресурси;
- природно-заповідні території та унікальні природні об'єкти;
- вплив природних чинників на організм людини, її комфортність: метеорологічні умови, контрастність змін погоди тощо;
- топологічні (унікальність місцевості; поєднання природних умов і форм взаємодії природних й історико-культурних рекреаційних ресурсів), функціональні (умови для хобі туризму: збирання грибів, ягід, риболовля, непромислове полювання на звірів і птахів; умови для відчуження

територій під садово-дачне облаштування) та естетичні властивості (здатність території впливати на психоемоційну сферу рекреанта).

8. Позитивні та негативні чинники, які впливають на розвиток рекреації і туризму:

- наявність об'єктів, внесених в список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО;
- прояв стихійних явищ природи і наслідків техногенної діяльності (аварії і катастрофи);
- ступінь розвитку туристичної інфраструктури міжнародного та внутрішнього значення;
- можливість використання місцевого населення і трудових ресурсів;
- соціально-економічна і політична ситуація в регіоні.

9. Взаємопов'язане вивчення основних аспектів територіальної організації відпочинку:

- форми організації відпочинку;
- перспективні напрямки організації відпочинку;
- рекреаційна інфраструктура і особливості її просторової організації;
- туристично-рекреаційна диференціація туристичного простору;
- екологічний стан території;
- рекреаційні і народногосподарське значення території.

10. Пейзажна складова рекреаційної діяльності:

- внутрішнє пейзажне різноманіття;
- внутрішня морфологічна структура ландшафту (рельєф, рослинний покрив, гідрографія, характер взаємозв'язків між компонентами ландшафту);
- загальна атрактивність пейзажів, поєднання пейзажів і взаємозв'язок між ними.

Історико-культурна характеристика території (за Ю.Д. Дмитревським)

1. Вивчення цивільної та воєнної історії об'єкта, виявлення впливу історичного чинника на формування об'єкта.
2. Вивчення історико-архітектурного аспекту розвитку туристичного об'єкта.
3. Виявлення основних архітектурних стилів, які зустрічаються на території об'єкта (у зв'язку з історичним минулим країни, району чи міста).
4. Вивчення найбільш важливих та цікавих для туристів пам'яток архітектури.
5. Вивчення процесу розвитку духовної культури (в тому числі і її взаємовплив на інші культури).
6. Характеристика основних етапів розвитку духовної культури і найважливіших її пам'ятників (фольклор, літературна і музична спадщина, образотворче мистецтво різних жанрів тощо).
7. Вивчення творчості найвизначніших представників культури і мистецтва країни, району, міста.

Визначення коефіцієнта рекреаційної цінності території

Коефіцієнт рекреаційної цінності території визначається на основі комплексної (інтегральної) оцінки потенціалу території за формулою:

$$K_p = O/O_{\text{мін}},$$

де O – величина інтегральної оцінки (в балах), $O_{\text{мін}}$ – мінімальна кількість балів (у нашому випадку 10).

Комплексна оцінка потенціалу території здійснюється (окремо для літнього і зимового сезонів) за формулою:

$$O = O_e + O_m + O_l + O_v + O_k + O_i + O_p + O_t + O_s + O_n,$$

де усі складові обчислюються відповідно до таблиці

Показники	Кількість балів, яка присвоюється		
	3	2	1
Оцінка естетичних якостей території, O_e	пейзажні ландшафти, висока міра екзотичності, і унікальності, контрастність	низька міра екзотичності і унікальності, відсутність контрастності	рівнинні, сильнозаліснені території
Оцінка мінеральних вод, O_m	понад 1000 м ³ /доба/км ²	100-1000 м ³ /доба/км ²	100 м ³ /доба/км ²
Оцінка лісів, O_s	60%-40%	15-40%; більше 60%	менше 15%
Оцінка кліматичних умов, O_k	понад 100 днів з $t > 15^\circ\text{C}$	80-100 днів з $t > 15^\circ\text{C}$	менше 80 днів з $t > 15^\circ\text{C}$
	понад 110 днів з $t < 0^\circ\text{C}$	100-110 з $t < 0^\circ\text{C}$	менше 100 з $t < 0^\circ\text{C}$
Оцінка водоймищ, O_v	велика кількість незабруднених водоймищ, придатних для універсального використання	придатні для плавання, сплаву на байдарках і каное	обмежені можливості
Оцінка природоохоронних територій, O_p	більше 5% території	3-5%	до 3%
Історико-культурний потенціал, O_i	більше 18 об'єктів/100км ²	8-18 об'єктів/100км ²	менше 8 об'єктів/100км ²

Транспортна доступність, O_T	більше 0,42 км/км ²	0,29-0,42 км/км ²	менше 0,29 км/км ²
Забезпеченість санаторно-курортними закладами, O_C	більше 3 на 100 км ²	1-3 на 100 км ²	менше 1 на 100 км ²
Оцінка рекреаційного навантаження, O_H	гірські місцевості	горбисті, височинні місцевості	рівнинні, низовинні місцевості

Висновок про насиченість території історико-культурними об'єктами можна зробити на основі розрахунку, виконаного за формулою:

$$O_i = K_i / S,$$

де K_i – кількість об'єктів, S – площа території (в км²)

Оцінка стану інфраструктури території здійснюється за формулою:

$$O_T = L_3 + L_{ав} / S_{тер},$$

де L_3 – довжина залізничного полотна; $L_{ав}$ – довжина автошляхів;

$S_{тер}$ – площа території області.

Оцінка санаторно-курортних закладів може бути зроблена на основі формули:

$$O_C = K_C / S_{тер} \cdot 100 \text{ (одиниць/км}^2\text{)},$$

де K_C – кількість санаторно-курортних закладів (санаторії, профілакторії, бази відпочинку та ін.).

ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKОВОЇ ТУРИСТИЧНО-ГЕОГРАФІЧНОЇ НОМЕНКЛАТУРИ

ЄВРОПА

Моря: Адріатичне, Азовське, Балтійське, Іонічне, Лігурійське, Мармурове, Північне, Середземне, Тірренське, Чорне, Егейське.

Затоки: Біскайська, Ботнічна, Ліонська, Ризька, Таганрозька, Фінська.

Протоки: Босфор, Гібралтар, Дарданелли, Каттегат, Керченська, Ла-Манш, Па-де-Кале, Туніська, Скагеррак.

Острови: Балеарські, Британські (Великобританія та Ірландія), Гренландія, Іонічні, Ісландія, Кіклади, Корсика, Крит, Мальта, Сардинія, Сицилія, Північні та Південні Споради, Евбея.

Півострови: Апеннінський, Балканський, Гданський, Істрия, Калабрія, Кримський, Пелопоннес, Скандинавський, Ютландія.

Гори та рівнини: Альпи, Апенніни, Карпати, Кримські, Піренеї, Родопи, Північно-Шотландське нагір'я, Скандинавські, Стара-Планіна, Судети, Татри.

Гірські вершини та вулкани: пік Анетто, Бен-Невіс, Ботев, влк. Везувій, Галлхьопігген, Герлаховський-Штит, Говерла, Гросглокнер, Монблан, Мусала, Олімп, Роман-Кош, влк. Етна.

Річки: Вісла, Дніпро, Дністер, Дунай, Луара, Майн, Одер, По, Рейн, Рона, Сена, Темза, Ельба.

Озера: Балатон, Боденське, Венерн, Веттерн, Гарда, Женевське, Меларен, Озерний край (Фінляндія).

Держави: Австрія, Андорра, Білорусь, Бельгія, Болгарія, Ватикан, Великобританія, Греція, Данія, Естонія, Ірландія, Ісландія, Іспанія, Італія, Латвія, Литва, Мальта, Монако, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Португалія, Польща, Румунія, Угорщина, Україна, Фінляндія, Франція, Хорватія, Чехія, Швейцарія, Швеція, Ліхтенштейн.

Найважливіші курорти: Лех, Баден, Інсбрук, Бадгастайн (Австрія), Андорра-ла-Велья, Пал (Андорра), Нарочь, Бобруйськ, Ждановичі, Рогачів (Білорусь),

Спа, Брюгге, Рошфор (Бельгія), Золоті Піски, Сонячний Берег, Албена, Сонячний День, Варна (Болгарія), Бат, Брайтон, Борнемут (Великобританія), о-ви Кіклади, о. Евбея, п-ів Халкідікі, о. Родос, Лутракі, о. Корфу, Парнас, о. Санторін (Греція), Тінгведлер (Ісландія), Пальма, Ібіца, Канарські о-ви, Коста-Брава, Коста-Дорада, Коста-Бланка, о. Мальорка, Балеарські о-ви (Іспанія), о. Капрі, о. Іск'я, о. Сицилія, о. Сардинія, Лігурійська Рів'єра, Пезаро, Алаассіо, Сан-Ремо, Формія, Позитано (Італія), Юрмала, Сигулда (Латвія), Клайпеда, Паланга (Литва), Ла-Валетта, о. Гозо, о. Коміна (Мальта), Вісбаден, Оберхоф, Обервізенталь, Баден-Баден, Ахен (Німеччина), Закопане, Сопот, Криніца, Колобжег (Польща), Вілароша, о-ви Мадейра, Азорські о-ви, Ешторіал (Португалія), Сіная, Констанца, Мангалія, Буштени (Румунія), Штребске-Плесо, Ясна, Бардежовске Купеле, Тренчіанске Тепліце, Лучки, Коритніца, Пьештані, Дудніце, Новий Смоковець (Словаччина), Постойна, Бленд, Чатеж (Словенія), Будапешт, Хевіз, Балатонфюред (Угорщина), Хімос, Леві, Юл'яс (Фінляндія), Ніца, Канни, Сен-Тропез, Шамоні, Гренобль, Лазурний берег, Куршевель, Межев, Мерибель, Віши (Франція), Ровень, Шибеник, Дубровник, Спліт, Макарська Рів'єра (Хорватія), Карлові Вари, Подебради, Маріанські-Лазне, Франтишкове-Лазне, Шумава, Бескиди, Яхімов, Тепліце (Чехія), Санкт-Моріц, Кран-Монтана, Давос, Лезен (Швейцарія), Пярну (Естонія), Будва, Ада Бояна, Мілочер (Чорногорія).

АЗІЯ

Моря: Андаманське, Аравійське, Арафурське, Баренцеве, Берінгове, Біле, Жовте, Карське, Лаптевих, Охотське, Південно-Китайське, Тиморське, Східно-Сибірське, Східно-Китайське, Сулавесі, Червоне, Чукотське, Яванське, Японське.

Затоки: Аденська, Анадирська, Бенгальська, Камчатська, Оманська, Перська, Сахалінська, Сіамська, Шеліхова, Байдарацька губа, Двінська губа, Обська губа, Онежська губа, Мезенська губа, Печорська губа.

Протоки: Баб-ель-Мандебська, Берінгова, Зондська, Карімата, Карські

Ворота, Корейська, Лаперуза, Тайванська, Саннікова.

Острови: Зондські (Калімантан, Нова Гвінея, Новая Земля, Сулавесі, Суматра, Ява), Мальдівські, Молуккські, Новосибірські, Сахалін, Тайвань, Філіппінські (Лусон, Мінданао), Цейлон (Шрі-Ланка), Японські (Кюсю, Сікоку, Хоккайдо, Хонсю), арх. Північна Земля, арх. Земля Франца-Йосипа, Курильські о-ви, Врангеля, Командорські о-ви.

Півострови: Аравійський, Індокитай, Індостан, Корейський, Малака, Мала Азія, Сінайський, Камчатка, Ямал, Таймир, Чукотський, Кольський.

Гори та рівнини: Алтай, Великий і Малий Кавказ, Великий і Малий Хінган, Східно-Китайська рівнина, Східні і Західні Гати, Гімалаї, Гіндукуш, Індо-Гангська низовина, Казахський дрібносопковик, Куньлунь, Малоазійське нагір'я, Месопотамська низовина, Памір, плато Устюрт, Тібетське нагір'я, Туранська низовина, Тянь-Шань, Ферганська долина, Уральські, Алтай, Західний і Східний Саян, Верхоянський хр., Алданське нагір'я, Становий хр., хр. Сіхоте-Алінь, Чукотське нагір'я, плато Путорана, Хібіни, Західно-Сибірська низовина, Приамурська, Анадирська, Кубанська, Східно-Європейська рівнина, Прикаспійська низовина, хр. Черського.

Гірські вершини та вулкани: Великий Арарат, влк. Демавенд, Джомолунгма, Казбек, влк. Фудзіяма, пік Комунізму, пік Леніна, Ельбрус, Дихтау, Белуха, Ключевська Сопка, Корякська Сопка.

Пустелі: Алашань, Гобі, Каракуми, Кизилкум, Руб-ель-Халі, Сирійська, Такла-Макан, Тар.

Річки: Амудар'я, Амур, Брахмапутра, Ганг, Євфрат, Інд, Меконг, Сирдар'я, Тигр, Хуанхе, Янцзи, Об (з Іртишем), Амур (з Аргунью), Лена, Єнісей, Волга, Урал, Дніпро, Колима, Дон, Печора, Індігірка, Північна Двіна, Анадир.

Озера: Аральське море, Балхаш, Ван, Іссик-Куль, Каспійське море, Кукунор, Мертве море, Лобнор, Севан, Тенгіз, Туз, Байкал, Ладозьке, Онежське, Ханка, Чудське з Псковським, Біле.

Держави: Азербайджан, Бруней, Бутан, Вірменія, В'єтнам, Грузія, Ємен,

Ізраїль і Палестина, Індія, Індонезія, Йорданія, Іран, Казахстан, Кіпр, Киргизстан, Китай, Ліван, Малайзія, Мальдіви, Монголія, М'янма, Непал, ОАЕ, Оман, Пакистан, Північна Корея, Південна Корея, Саудівська Аравія, Сінгапур, Сирія, Таджикистан, Таїланд, Туреччина, Туркменістан, Узбекистан, Філіппіни, Шрі-Ланка, Японія.

Найважливіші курорти: район Апшеронського пів-ва, Баку, Гянджа, Нахічевань (Азербайджан), район оз. Севан, Арзні, Єреван, Джермук (Вірменія), Піцунда, Сухумі, Гагра, Батумі, Горі, Боржомі, Кутаїсі, Кобулеті (Грузія), район Мертвого моря, Ейлат, Ейн-Бокек, Тель-Авів, Ієрусалим, Яффа, Назарет, Віфлеєм (Ізраїль), о. Балі, о. Медео (Індонезія), Сариагач, Алма-Ата, Караганда, Астана (Казахстан), Лімасол, Ларнака, Пафос, Фамагуста, Нікосія (Кіпр), район о. Іссик-Куль, Бішкек, Ош (Киргизстан), Дубаї, Хата, Мереджа (ОАЕ), Паттайя, Бангкок, о. Пхукет (Таїланд), Стамбул, Анкара, Анталія, Кемер, Белек, Аланья, Ізмир, Мармарис, Бодрум, Фетхіє, Памуккале, Кушадасі (Туреччина), Сочі, Анапа, Геленджик, Туапсе, Червона Поляна, Нальчик, Єсентукі, П'ятигірськ, Карачі, Сергіївські Мінеральні Води, Аршан, Дарасун, Ангара (Росія), Нью-Делі, Бомбей, Калькутта, Агра, Мадрас (Індія), Пекін, Сіань, Харбін, Гуанчжоу, Шанхай, о. Хайнань, о. Тайвань (Китай), Куала-Лумпур, о. Пінанг (Малайзія), Карачі, Лахор (Пакистан), Джідда, Мекка, Медина, Ер-Ріяд (Саудівська Аравія), Дамаск, Халеб, Пальміра (Сирія), Душанбе, Ісфара (Таджикистан), Ташкент, Фергана, Хіва, Самарканд, Бухара (Узбекистан), Коломбо, Канді (Шрі-Ланка), Сеул, Кенджу (Південна Корея), Токіо, Кіото, Нара, Камакура, Саппоро, Осака, Нагоя, Хіросіма, Нагасакі (Японія).

АФРИКА

Моря: Червоне, Середземне.

Затоки: Аденська, Гвінейська, Сідра.

Протоки: Баб-ель-Мандебська, Гібралтарська, Мозамбікська, Суецький канал.

Острови: Азорські, Занзібар, Зеленого Мису, Канарські, Коморські, Маврикій, Мадагаскар, Мадейра, Маскаренські, Реюньон, Сейшельські.

Півострови: Сінайський, Сомалі.

Гори та рівнини: Атлас, Басейн Конго, Східно-Африканське нагір'я, западина Боделе, западина Каттара, Драконові гори, Капські гори, Мозамбікська низовина, нагір'я Ахагар, нагір'я Тібесті, Ефіопське нагір'я.

Гірські вершини та вулкани: влк. Камерун, влк. Карісімбі, влк.

Кіліманджаро, влк. Кенія, Рас-Дашен, Тубкаль, Емі-Кусі.

Пустелі: Великий Східний Ерг, Великий Західний Ерг, Калахарі, Лівійська, Наміб, Нубійська, Сахара.

Річки: Замбезі, Конго, Нігер, Ніл, Оранжева, Сенегал.

Озера: Вікторія, Ньяса, Тана, Танганьїка, Чад.

Водоспади: Вікторія, Лівінгстона, Стенлі.

Держави: Алжир, Гвінея, Єгипет, Заїр (Конго), Замбія, Зімбабве, Камерун, Коморські острови, Конго, Кенія, Лівія, Мадагаскар, Марокко, Нігерія, Сейшельські острови, Сенегал, Судан, Танзанія, Туніс, Уганда, Ефіопія, ПАР.

Найважливіші курорти: Хургада, Сафага, Шарм-ель-Шейх (Єгипет), Бізерта, Хаммамет, Набель, Монастир (Туніс),

Туристичні центри: Каїр, Ель-Гіза, Александрія, Луксор, Асуан (Єгипет), Найробі, Момбаса (Кенія), о. Занзібар, нац. парк Серенгетті (Танзанія), Туніс, Сус, Кайруан, Сфакс (Туніс), Преторія, Йоханнесбург, Сан-Сіті, Лост-Сіті, Кейптаун, Дурбан, Кімберлі (ПАР).

ПІВНІЧНА АМЕРИКА

Моря: Баффіна, Берінгове, Бофорта, Карибське, Саргассове, Чукотське.

Затоки: Аляска, Брістольська, Гудзонова, Каліфорнійська, Кампече, Мексиканська, Мен, Нью-Йорк, Панамська, Святого Лаврентія, Фанді.

Протоки: Берінгова, Девісова, Кабота, Панамський канал, Флоридська.

Острови: Алеутські, Багамські, Баффінова Земля, Бермудські, Великі і Малі Антильські, Ванкувер, Гаїті, Гренландія, Куба, Ньюфаундленд, Пуерто-Ріко, Елсмір, Ямайка.

Півострови: Аляска, Каліфорнія, Лабрадор, Нова Шотландія, Флорида, Юкатан.

Гори та рівнини: Аппалачі, Береговий хребет, Великий Басейн, Великі Рівнини, Долина Смерті, Каліфорнійська долина, Кордільєри, Склеясті гори, Східна і Західна Сьєрра-Мадре, Сьєрра-Невада, хребет Брукс.

Гірські вершини та вулкани: Мак-Кінлі, влк. Веніамінова, Робсон, влк. Рейнір, влк. Шаста, влк. Орісаба, влк. Попокатипель, влк. Момотомбо, влк. Тахумулько.

Пустелі: Мохаве, Сонора.

Річки: Колорадо, Колумбія, Маккензі, Міссісіпі з Міссурі та Огайо, Ріо-Гранде, Саскачеван, Св. Лаврентія, Юкон, Ніагарський вдс.

Озера: Атабаска, Велике Ведмеже, Велике Невільниче, Велике Солоне, Великі озера (Верхнє, Гурон, Мічіган, Онтаріо, Ері), Вінніпег, Нікарагуа.

Держави: Багамські острови, Барбадос, Гондурас, Домініканська Республіка, Канада, Куба, Мексика, Панама, США.

Туристичні центри: Нассау, Фріпорт (Багамські острови), Бріджтаун (Барбадос), Оттава, Монреаль, Квебек, Торонто, Ванкувер, Вікторія, Калгарі (Канада), Гавана, Варадеро, Ольгін, Сантьяго-де-Куба (Куба), Гватемала, Антигуа Гватемала (Гватемала), Комаягуа, Копан (Гондурас), Порт-о-Пренс (Гаїті), Кінгстон, Монтего-Бей (Ямайка), Мехіко, Канкун, Акапулько, Мансанільо (Мексика), Манагуа, Леон (Нікарагуа), Панама, Нью-Йорк, Маямі, Вашингтон, Лос-Анджелес, Чикаго, Лас-Вегас, Орlando, Бостон,

Денвер, Філадельфія, Атлантик-Сіті, Даллас, Сан-Франциско, Буффало (США).

ПІВДЕННА АМЕРИКА

Моря: Карибське.

Затоки: Венесуельська, Ла-Плата, Панамська.

Протоки: Дрейка, Панамський канал, Магелланова.

Острови: Галапагос, Вогняна Земля, Фолклендські, Маражо.

Гори та рівнини: Амазонська низовина, Анди, Бразильське плоскогір'я, Гвіанське плоскогір'я, Гран-Чако, Ла-Платська низовина, Пампа, Патагонія, Сельвас.

Гірські вершини та вулкани: Аконкагуа, влк. Руїс, влк. Котопахі, Чимборасо, влк. Сан-Педро, влк. Льюльяльяко, Сан-Валентин.

Пустелі: Атакама.

Річки: Амазонка з Мадейрою, Мараньон, Ріу-Негру, Уакаялі, Шингу, Парана, Магдалена, Оріноко, Парагвай, Сан-Франциску.

Озера: Маракайбо, Поопо, Тітікака.

Водоспади: Анхель, Гуарібас, Ігуасу.

Держави: Аргентина, Болівія, Бразилія, Венесуела, Колумбія, Парагвай, Перу, Уругвай, Чилі, Еквадор.

Туристичні центри: Буенос-Айрес, Кордова, Мар-дель-Плата (Аргентина), Бразилія, Ріо-де-Жанейро, Сан-Паулу (Бразилія), Сантьяго, Антофагаста (Чилі), Богота, Медельїн, Манісалес, Калі (Колумбія), Кіто, Гуаякіль (Еквадор), Ліма, Куско, Кальяо, Арекіпа (Перу), Асунсьон (Парагвай), Монтевідео (Уругвай), Каракас, Сьюдад-Болівар, Порламар (Венесуела), Ла-Пас (Болівія).

АВСТРАЛІЯ І ОКЕАНІЯ

Моря: Арафурське, Коралове, Соломонове, Тасманове, Тіморське, Фіджі.

Затоки: Велика Австралійська, Карпентарія, Папуа.

Протоки: Басова, Кука, Торесова.

Острови: Мікронезія (Гільберта, Каролінські, Маріанські, Маршалові), Меланезія (арх. Бісмарка, Новая Каледонія, Нові Гебриди, Соломонові, Фіджі), Полінезія (Гавайські, Кука, Лайн, Самоа, Туамоту), Нова Гвінея, Нова Зеландія, Тасманія.

Півострови: Арнемленд, Кейп-Йорк.

Гори та рівнини: Великий Артезіанський басейн, Великий Вододільний хребет, рівнина Налларбор, плато Барклі, плато Кімберлі, хребет Макдонелл, Австралійські Альпи.

Гірські вершини та вулкани: Косцюшко, Кука, влк. Мауна-Лоа.

Пустелі: Велика пустеля Вікторія, Велика Піщана пустеля, Гібсона, Сімпсона.

Річки: Муррей з притокою Дарлінг, Флай.

Озера: Ейр, Торренс, Герднер.

Держави: Австралія, Кірібаті, Маршалові острови, Нова Зеландія, Папуа-Нова Гвінея, Фіджі, Тонга, Соломонові острови.

Туристичні центри: Аделаїда, Брісбен, Веллінгтон, Канберра, Мельбурн, Нумеа, Окленд, Перт, Порт-Віла, Сідней, Сува.

Навчально-методичне видання

Мельник Н.В.

Туристичне країнознавство. Практикум.
Методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять
та самостійної роботи
з навчальної дисципліни «Туристичне країнознавство»
для студентів ОПП «Міжнародний готельний бізнес»
спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»

Видавництво «Територія друку»

Підписано до друку «__» _____ 2024 р.

Тираж 100 прим. Зам. №__ від «__» _____ 2024 р.